C/2024/2480

23.4.2024

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προς μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη βιομηχανία ξύλου της ΕΕ»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2024/2480)

Εισηγητής: ο κ. **Αναστάσης ΓΙΑΠΑΝΗΣ**

Συνεισηγητής: ο κ. **Rolf GEHRING**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	25.1.2023
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	22.1.2024
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.2.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	585
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	156/0/1

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η βιομηχανία ξύλου της ΕΕ ανταγωνίζεται φθηνότερα προϊόντα ξύλου από άλλες περιοχές και η ανταγωνιστικότητά της εξαρτάται από την επίτευξη προόδου όσον αφορά τις διεργασίες, την παραγωγικότητα, την αποδοτικότητα και την ποιότητα. Θα πρέπει να παρασχεθεί ειδική στήριξη για την έρευνα και ανάπτυξη (Ε & Α) τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να αναπτυχθούν προϊόντα κατεργασμένου ξύλου, βιοσύνθετα υλικά και άλλες λύσεις προστιθέμενης αξίας που προσφέρουν βελτιωμένες επιδόσεις και περιβαλλοντικά οφέλη. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) καλεί τις ενωσιακές και τις εθνικές δημόσιες αρχές να δώσουν προτεραιότητα στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ξύλου, με τη διασφάλιση της πρόσβασης στην αγορά και την αντιμετώπιση των προκλήσεων από πλευράς κόστους και των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών. Συγχρόνως, θα πρέπει να διασφαλίσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην αγορά.

1.2. Προκειμένου να προωθηθούν βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα στη βιομηχανία ξύλου, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστούν οι πρωτογενείς πρώτες ύλες και να αναπτυχθεί μια αγορά δευτερογενών πρώτων υλών που θα λειτουργεί εύρυθμα. Η ΕΟΚΕ ζητεί την επιβολή της νομοθεσίας στην αλυσίδα εφοδιασμού και την εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων που παρακωλύουν την πλήρη ανακύκλωση των αποβλήτων ξύλου και ζητεί μετ' επιτάσεως την επιβολή απαγόρευσης της διάθεσης ξύλου σε χώρους υγειονομικής ταφής. Απαιτούνται επειγόντως βελτιωμένες υποδομές, οι οποίες θα περιλαμβάνουν τις ικανότητες μεταφοράς, αποθήκευσης και επεξεργασίας, προκειμένου να εξασφαλιστούν αποτελεσματικές αλυσίδες εφοδιασμού και παράδοση των προϊόντων.

1.3. Καθώς οι προβλέψεις δείχνουν ότι το 75 % του παγκόσμιου πληθυσμού θα μετακινηθεί σε αστικές περιοχές έως το 2050, η επιτακτική ανάγκη για βιώσιμη αστική ανάπτυξη υπογραμμίζει τη σημασία της χρήσης φιλικών προς το περιβάλλον, ανανεώσιμων υλικών από ξύλο στις κατασκευές για τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και την προώθηση της βιοοικονομικής ανάπτυξης στην ΕΕ. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της απόδοσης προτεραιότητας στα φυσικά υλικά, όπως το ξύλο, το χαρτί και τα προϊόντα με βάση τις ίνες, έναντι εκείνων που προέρχονται από ορυκτά καύσιμα. Καλεί όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αναγνωρίσουν δεόντως τη συμβολή των ανανεώσιμων υλικών στη βιωσιμότητα, την κυκλική οικονομία και την κλιματική ουδετερότητα, επιβεβαιώνοντας παράλληλα ότι το ξύλο αποτελεί πολύτιμο πόρο και πολύτιμη πρώτη ύλη στην κυκλική οικονομία. Η βελτίωση της επικοινωνίας είναι απαραίτητη για τη διαπαιδαγώγηση των καταναλωτών σχετικά με τα περιβαλλοντικά οφέλη της επιλογής προϊόντων ξύλου που προέρχονται από βιώσιμες πηγές.

1.4. Η βιομηχανία ξύλου πρέπει να επιδιώξει την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, να ενθαρρύνει την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση των προϊόντων ξύλου και να υιοθετήσει μια άρτια αντίληψη όσον αφορά τη συντήρηση ήδη από τη φάση του σχεδιασμού τους, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τους στόχους βιωσιμότητας, αποδοτικής χρήσης των πόρων και παράτασης του κύκλου ζωής των εν λόγω προϊόντων.

1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει την πολυπλοκότητα και το κόστος της συμμόρφωσης με τα περιβαλλοντικά πρότυπα, τα πρότυπα εφοδιασμού και ποιότητας, ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις, και καλεί την ΕΕ να διασφαλίσει την εφαρμογή συντονισμένης νομοθεσίας σε όλα τα κράτη μέλη, παράλληλα με τη χρηματοδοτική και μη χρηματοδοτική στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) του τομέα.

1.6. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να καθοριστούν ελάχιστα πρότυπα για τον κύκλο ζωής των εκπομπών άνθρακα που προέρχονται από τον κατασκευαστικό κλάδο και την απαίτηση για υποβολή εκθέσεων σχετικά με τον άνθρακα εντός του τομέα. Είναι σημαντικό όλοι οι επαγγελματίες του τομέα των δομικών κατασκευών, συμπεριλαμβανομένων των πολεοδόμων, των αρχιτεκτόνων, των μηχανικών, των τεχνικών, των εμπειρογνωμόνων σε θέματα ΤΠ και των εργαζομένων στον κατασκευαστικό τομέα, να λάβουν επαρκή κατάρτιση και να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την εφαρμογή βιώσιμων κατασκευαστικών τεχνικών και υλικών.

1.7. Η παράνομη υλοτομία συνιστά κρίσιμη απειλή για τον τομέα, ενώ τα υφιστάμενα συστήματα πιστοποίησης είναι ανεπαρκή για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και ο εντοπισμός δόλιων δραστηριοτήτων δεν είναι επαρκής. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητεί ισχυρότερα και προορατικά μέτρα για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας, της αποψίλωσης των δασών και του παράνομου εμπορίου ξυλείας.

1.8. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανισορροπία μεταξύ των κυρώσεων για παράνομη υλοτομία και της αξίας των προϊόντων ξυλείας και καλεί τα κράτη μέλη να αυξήσουν τις κυρώσεις, να ενισχύσουν την επιβολή τους με τη χρήση της τεχνολογίας και να γνωστοποιήσουν τη σημασία της καταπολέμησης της παράνομης υλοτομίας μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης του κοινού και μηχανισμών υποβολής αναφορών για τους πολίτες.

1.9. Η βιομηχανία ξύλου αντιμετωπίζει χάσμα εργατικού δυναμικού λόγω της γήρανσης του ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και της αντίληψης ότι η εργασία στον τομέα είναι σωματικά απαιτητική. Η ΕΟΚΕ ζητεί να χαραχθεί μια στρατηγική της ΕΕ για την προσέλκυση και τη διατήρηση νεότερων ταλέντων στον τομέα, προκειμένου να καταστεί ελκυστικότερος για τους νέους και τις γυναίκες και να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα ειδικευμένων εργαζομένων. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν χρηματοδότηση και να παράσχουν κίνητρα σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, ώστε να αναπτύξουν προγράμματα εστιασμένα στη βιομηχανία ξύλου, να ενθαρρύνουν τις συμπράξεις με ακαδημαϊκά ιδρύματα ώστε να ενσωματωθούν στα προγράμματα σπουδών μαθήματα σχετικά με την ξυλεία, και να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των δημόσιων αρχών.

1.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διατήρησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων εντός της βιομηχανίας ξύλου της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλον που θα εγγυάται την ευημερία και την αξιοπρέπεια των εργαζομένων. Πρέπει να θεσπιστούν μηχανισμοί παρακολούθησης για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, τα δικαιώματα και την κοινωνική ένταξη, καθώς και να διενεργούνται τακτικοί έλεγχοι για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

1.11. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη στήριξη των ιδιοκτητών δασών με οικονομική συνδρομή, κατάρτιση, εργαστήρια, φορολογικά κίνητρα και άλλα μέτρα προκειμένου να ενισχυθούν οι ικανότητές τους για αποτελεσματική και βιώσιμη διαχείριση των δασών. Οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να συμμετέχουν στην αποτελεσματική παρακολούθηση της μείωσης της αποψίλωσης των δασών, με την ΕΟΚΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) να συμμετέχουν στην πολυσυμμετοχική πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να παρέχει χρηματοδότηση σε εθνικές οργανώσεις που συμμετέχουν στην αναδάσωση καμένων δημόσιων εκτάσεων ή περιοχών με χαμηλή βλάστηση.

1.12. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συνεπούς εφαρμογής του κανονισμού για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα, ώστε τα βιώσιμα προϊόντα να γίνουν ο κανόνας και να διατηρηθεί ο θεμιτός ανταγωνισμός με τα εισαγόμενα προϊόντα. Επιπλέον, οι κοινωνικοί εταίροι από τον τομέα της ξυλείας της ΕΕ θα πρέπει να κληθούν να συμμετέχουν στο φόρουμ διαβούλευσης για τον οικολογικό σχεδιασμό.

2. **Γενικό πλαίσιο και εισαγωγικές παρατηρήσεις**

2.1. Η βιομηχανία ξύλου της ΕΕ περιλαμβάνει χωριστούς υποτομείς εντός της κατηγορίας 16 της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE, συμπεριλαμβανομένων του πριονίσματος, της κατασκευής ξύλινων καπλαμάδων και πετασμάτων, της συναρμολόγησης ξύλινων παρκέτων, της ξυλουργικής, της παραγωγής ξύλινων εμπορευματοκιβωτίων και άλλων προϊόντων με βάση το ξύλο. Οι εν λόγω υποτομείς έχουν διαφορετικές απαιτήσεις και συμφέροντα, τα οποία συχνά αλληλοσυμπληρώνονται, αλλά ενίοτε ανταγωνίζονται. Λόγω περιορισμών όσον αφορά την έκταση, η παρούσα γνωμοδότηση θα επικεντρωθεί στα κοινά σημεία μεταξύ αυτών των υποτομέων και δεν θα μελετήσει τις συγκεκριμένες λεπτομέρειες του καθενός.

2.2. Περί το 45 % των εδαφών της ΕΕ καλύπτεται από δάση και άλλες δασικές εκτάσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν συνολικά περίπου 180 εκατομμύρια εκτάρια. Από αυτές, περίπου το 60 % βρίσκεται υπό ιδιωτική ιδιοκτησία, ενώ η πλειονότητα ανήκει σε μικρές οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, με αποτέλεσμα ο αριθμός των ιδιοκτητών δασών στην ΕΕ να ανέρχεται σε περίπου 15 εκατομμύρια. Το υπόλοιπο 40 % των εκτάσεων ανήκει στο δημόσιο και η διαχείρισή τους πραγματοποιείται σε μεγαλύτερη κλίμακα ([1]). Παρότι η δασική έκτασή της αυξάνεται, η Ευρώπη διαθέτει πολύ λίγα πρωτογενή δάση.

2.3. Τα δάση διαδραματίζουν καίριο ρόλο για το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνική ευημερία τόσο των τοπικών κοινοτήτων όσο και του παγκόσμιου πληθυσμού. Συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του εδάφους, στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, στην απορρόφηση CO_2, στη διαχείριση του κύκλου του νερού, στον έλεγχο της διάβρωσης, στην ποιότητα του αέρα κ.λπ. και προσφέρουν πολυάριθμα οικολογικά, οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη τόσο στις τοπικές κοινότητες όσο και στον παγκόσμιο πληθυσμό. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να παρέχει χρηματοδότηση σε εθνικές οργανώσεις που συμμετέχουν στην αναδάσωση καμένων δημόσιων εκτάσεων ή περιοχών με χαμηλή βλάστηση.

2.4. Το ξύλο είναι ένα κυκλικό υλικό εξαιρετικής ποιότητας, ενεργειακά αποδοτικό και φιλικό προς το περιβάλλον, με μακρά διάρκεια ζωής και τεράστιες δυνατότητες επαναχρησιμοποίησης, ανακατασκευής και ανακύκλωσης. Όταν η διαχείριση γίνεται με ακρίβεια, η ξυλεία έχει τη δυνατότητα να συμβάλλει ουσιαστικά στους στόχους της ευρωπαϊκής πολιτικής για το κλίμα. Πρώτον, διευκολύνει την πρόσθετη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα σε ξύλινες δομές, επεκτείνοντας έτσι τις καταβόθρες άνθρακα που παρέχουν τα δάση. Δεύτερον, με τη μερική αντικατάσταση ενεργοβόρων υλικών όπως ο χάλυβας, το σκυρόδεμα, ο γύψος ή το πλαστικό, το ξύλο συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον κατασκευαστικό κλάδο.

2.5. Καθώς οι προβλέψεις δείχνουν ότι το 75 % του παγκόσμιου πληθυσμού θα κατοικεί σε αστικές περιοχές έως το 2050 ([2]), η επείγουσα ανάγκη να ενστερνιστούν οι πόλεις τη βιωσιμότητα καθίσταται αναμφισβήτητη. Αυτό απαιτεί μια στροφή προς την υιοθέτηση οικοδομικών υλικών που προέρχονται από βιώσιμη ξυλεία. Η ενίσχυση της ενσωμάτωσης ανανεώσιμων και ανακυκλώσιμων υλικών, ιδίως στον κατασκευαστικό τομέα της ΕΕ, θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα των αστικών υποδομών, προωθώντας παράλληλα την ανάπτυξη της βιοοικονομίας.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Τον Νοέμβριο του 2021, τα κράτη μέλη της ΕΕ τόνισαν τη σημασία της επίτευξης ισορροπίας μεταξύ των οικολογικών, κοινωνικών και οικονομικών διαστάσεων της βιώσιμης διαχείρισης των δασών ([3]). Έδωσαν έμφαση στη σημασία της διατήρησης της ποικιλίας των δασών και της προώθησης ποικίλων και βιώσιμων προσεγγίσεων διαχείρισης των δασών σε διάφορες περιοχές, με πλήρη σεβασμό των εθνικών αρμοδιοτήτων και αρχών στον τομέα.

3.2. Οι βιομηχανίες ξύλου της ΕΕ έχουν ταχθεί υπέρ της μεγαλύτερης αναγνώρισης της ικανότητάς τους να διευκολύνουν τη βιωσιμότητα σε όλες τις σημαντικές πολιτικές της ΕΕ, όπως η βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ, η Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ και η στρατηγική της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα. Επιπλέον, ο εφοδιασμός του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης με την απαιτούμενη κατάρτιση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του για την αποτελεσματική συμμετοχή στην ανάπτυξη αλυσίδων αξίας βιολογικής βάσης, με παράλληλη διατήρηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας, είναι καίριας σημασίας για την προώθηση ενός δίκαιου μετασχηματισμού του τομέα. Ωστόσο, η ανταπόκριση στις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω διαφοροποιημένων αλυσίδων αξίας βιολογικής βάσης απαιτεί μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση πολιτικής εντός των βιομηχανιών, όπως περιγράφεται στην έκθεση προόδου του 2022 σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία ([4]).

3.3. Η βιομηχανία ξύλου της ΕΕ απαιτεί καλύτερες και πιο προηγμένες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων του δικτύου μεταφοράς, των εγκαταστάσεων αποθήκευσης και των ικανοτήτων επεξεργασίας, προκειμένου να εξασφαλιστούν αποδοτικές αλυσίδες εφοδιασμού και η έγκαιρη παράδοση των προϊόντων. Οι δασικές βιομηχανίες είναι, εκ παραδόσεως, εξαιρετικά καινοτόμες. Ωστόσο, σε ένα πιο σύνθετο και διαφοροποιημένο οικονομικό πλαίσιο, η βιομηχανία χρειάζεται καλύτερη στήριξη των διαδικασιών έρευνας και καινοτομίας, ιδίως μέσω προγραμμάτων συντονισμένων σε επίπεδο ΕΕ όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

([1]) CEPI — Circular Choices for a competitive EU bioeconomy (CEPI — Κυκλικές επιλογές για μια ανταγωνιστική βιοοικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση).
([2]) Hannah Ritchie και Max Roser, «Urbanization» (Αστικοποίηση), 2018.
([3]) Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030.
([4]) Έκθεση προόδου σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία — Ευρωπαϊκή πολιτική για τη βιοοικονομία: απογραφή και μελλοντικές εξελίξεις [COM(2022) 283 final].

3.4. Η βιομηχανία ξύλου υπόκειται σε διάφορους κανονισμούς και πρότυπα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, τη νομιμότητα της προμήθειας και την ποιότητα των προϊόντων. Η συμμόρφωση με τους εν λόγω κανονισμούς μπορεί να είναι περίπλοκη και δαπανηρή, ιδίως για τις μικρότερες επιχειρήσεις που συχνά δεν διαθέτουν τα μέσα για την αποτελεσματική πλοήγησή τους στο ρυθμιστικό τοπίο. Σε ένα τόσο περίπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον, η ΕΕ πρέπει να διασφαλίζει την εφαρμογή συντονισμένης και αποτελεσματικής νομοθεσίας σε όλα τα κράτη μέλη, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη χρηματοδοτική και μη χρηματοδοτική στήριξη των ΜΜΕ του τομέα.

3.5. Η αποψίλωση των δασών ευθύνεται για το 20 % των παγκόσμιων εκπομπών CO_2 και συνδέεται με τον κίνδυνο εξαφάνισης πολλών ζωικών ειδών λόγω απώλειας οικοτόπων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπόλ, το περιβαλλοντικό έγκλημα αποφέρει κέρδη συγκρίσιμα με εκείνα της διακίνησης ναρκωτικών, αν και έχει σημαντικά μειωμένες πιθανότητες εντοπισμού και αντιμετώπισης των συνεπειών ([5]).

3.6. Η Ευρώπη ανησυχεί όλο και περισσότερο για τις εκτεταμένες δασικές πυρκαγιές, δεδομένου ότι οι εκπομπές CO_2 που προκαλούνται εξαιτίας τους υπονομεύουν τις προσπάθειες ελαχιστοποίησης των εκπομπών και αυτές ενδέχεται να μειώσουν τη διαθεσιμότητα ξυλείας. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η τάση, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για αποτελεσματική διαχείριση των δασών, βελτιωμένο συντονισμό και καλύτερο εξοπλισμό των ευρωπαϊκών και εθνικών υπηρεσιών πυρόσβεσης. Η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας (όπως η δορυφορική παρακολούθηση και η χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών) θα συμβάλει σημαντικά στην πρόληψη μελλοντικών πυρκαγιών στην ΕΕ.

3.7. Θεωρείται επιβεβλημένη η δημιουργία περισσότερων περιφερειακών πυροσβεστικών σταθμών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αλλά και ο εφοδιασμός των τοπικών κοινοτήτων με μικρά πυροσβεστικά οχήματα, ιδίως στα μεσογειακά κράτη μέλη.

3.8. Η παράνομη υλοτομία αποτελεί σοβαρό πρόβλημα σε διάφορες περιοχές ορισμένων κρατών μελών, με σοβαρές αρνητικές συνέπειες. Ο αντίκτυπός της υπήρξε ιδιαίτερα επιβλαβής για πολύτιμες περιοχές, όπως οι περιοχές Natura 2000, καθώς και για τα πρωτογενή και τα αρχαία δάση, και μπορεί να οδηγήσει σε εξαφάνιση ειδών και οικοτόπων. Στο πλαίσιο αυτό, τα υφιστάμενα συστήματα πιστοποίησης δεν αντιμετωπίζουν και δεν διαχειρίζονται επαρκώς τις υφιστάμενες πρακτικές διαφθοράς, ενώ ο μηχανισμός εντοπισμού δόλιων δραστηριοτήτων εξακολουθεί να εφαρμόζεται ανεπαρκώς σε ολόκληρη την Ένωση. Η ΕΟΚΕ ζητεί ισχυρότερη δράση και προορατικά μέτρα για την ανάσχεση της παράνομης υλοτομίας, καθώς και ένα αποτελεσματικό σχέδιο δράσης για τον τερματισμό του εμπορίου παράνομα υλοτομημένης ξυλείας και παράνομων προϊόντων ξυλείας. Η προώθηση υπεύθυνων δασοκομικών πρακτικών είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη προόδου επί του θέματος.

3.9. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την ύπαρξη ανισορροπίας μεταξύ των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση παράνομης υλοτομίας και της αξίας των προϊόντων ξύλου, η οποία έχει συχνά ως αποτέλεσμα οι φορείς εκμετάλλευσης να υπόκεινται σε ελάχιστες κυρώσεις, όπως προειδοποιήσεις ή χαμηλά διοικητικά πρόστιμα. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να αυξήσουν τις κυρώσεις και να διασφαλίσουν την επιβολή τους από τις εθνικές δασικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής αύξησης του προσωπικού επιβολής του νόμου και της καλύτερης χρήσης των σύγχρονων τεχνολογιών (όπως η δορυφορική παρακολούθηση) για την παρεμπόδιση αυτών των παράνομων δραστηριοτήτων. Επιπλέον, το ζήτημα αυτό πρέπει να γνωστοποιείται αποτελεσματικά στο ευρύ κοινό μέσω ειδικών ενημερωτικών εκστρατειών, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας μηχανισμών υποβολής αναφορών για τους πολίτες της ΕΕ.

3.10. Απαιτείται επίσης καλύτερη επικοινωνία για την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με τις θετικές περιβαλλοντικές συνέπειες της επιλογής προϊόντων ξύλου που προέρχονται από δάση βιώσιμης διαχείρισης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητεί την ανάληψη δράσης για την ενθάρρυνση περιβαλλοντικά συνειδητών αποφάσεων εκ μέρους των καταναλωτών και την προώθηση της ξυλείας ως ανανεώσιμου και βιώσιμου πόρου, μέσω της ανάδειξης του φιλικού προς το περιβάλλον χαρακτήρα των προϊόντων ξύλου.

([5]) Ευρωπόλ — Environmental Crime (Περιβαλλοντικό έγκλημα).

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. Η βιομηχανία ξύλου της ΕΕ αντιμετωπίζει ανταγωνισμό από προϊόντα ξύλου που εισάγονται από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων περιοχών με χαμηλότερο κόστος παραγωγής. Η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας ξύλου εξαρτάται από τη διατήρηση των τεχνολογικών εξελίξεων όσον αφορά τις διεργασίες, με παράλληλη ενίσχυση της παραγωγικότητας, της αποδοτικότητας και της ποιότητας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να παρασχεθεί ειδική στήριξη για την Ε & Α, συμπεριλαμβανομένης της απαραίτητης χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμη τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη προϊόντων κατεργασμένου ξύλου, βιοσύνθετων υλικών και άλλων λύσεων προστιθέμενης αξίας που προσφέρουν βελτιωμένες επιδόσεις και περιβαλλοντικά οφέλη. Οι ΜΜΕ πρέπει να διαθέτουν ειδικά εργαλεία για καλύτερη πρόσβαση και ενημέρωση.

4.2. Πολλοί ειδικευμένοι εργαζόμενοι στη βιομηχανία ξύλου πλησιάζουν την ηλικία συνταξιοδότησης, με αποτέλεσμα να υπάρχει χάσμα στο διαθέσιμο ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, η γενική αντίληψη ότι η βιομηχανία ξύλου είναι υψηλής έντασης εργασίας και σωματικά απαιτητική αποθαρρύνει την επιλογή σταδιοδρομίας στον εν λόγω τομέα, ιδίως από τη νεότερη γενιά και τις γυναίκες. Η ΕΟΚΕ ζητεί μια σαφή στρατηγική για την αλλαγή αυτής της τάσης, σε συνδυασμό με τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και τη διατήρηση ποιοτικών θέσεων εργασίας στη βιομηχανία ξύλου, με παράλληλο στόχο να καταστεί ο τομέας (και γενικά ο κλάδος της βιοτεχνίας) ελκυστικότερος για τους νέους και τις γυναίκες.

4.3. Για τη διασφάλιση δίκαιου και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στις δασικές βιομηχανίες, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δημιουργίας ισχυρών εργασιακών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένων εκτεταμένων συλλογικών διαπραγματεύσεων, μέσω των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων εργοδοτών, με στόχο να καταστεί ο τομέας ένας ελκυστικότερος τόπος εργασίας τόσο για τους υφιστάμενους εργαζομένους όσο και για τους νέους και τις γυναίκες που αναζητούν θέσεις μαθητείας.

4.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της θέσπισης ελάχιστων προτύπων για τον κύκλο ζωής των εκπομπών άνθρακα που προέρχονται από τα κτίρια και τη σχετική απαίτηση για υποβολή εκθέσεων σχετικά με τον άνθρακα στον κατασκευαστικό τομέα. Η επαρκής κατάρτιση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων, μέσω της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΑΕΕΚ) και της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΣΕΕΚ), για την εφαρμογή καινοτόμων βιώσιμων κατασκευαστικών τεχνικών και υλικών είναι επιτακτικές για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στην κατασκευαστική αλυσίδα, συμπεριλαμβανομένων των πολεοδόμων, των αρχιτεκτόνων, των μηχανικών, των τεχνικών, των εμπειρογνωμόνων ΤΠ και των εργαζομένων στον κατασκευαστικό τομέα.

4.5. Η αύξηση της χρήσης ξύλου στον κατασκευαστικό τομέα για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα απαιτεί την ενθάρρυνση προορατικών και βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης των δασών εντός της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει ότι: «Το ξύλο απορροφά και αποθηκεύει CO_2 από την ατμόσφαιρα κατά τη φάση ανάπτυξής του και, ως εκ τούτου, όταν χρησιμοποιείται ως δομικό υλικό, μετατρέπεται σε πράσινο δομικό υλικό και συμβάλλει στη συνολική μείωση των αερίων του θερμοκηπίου» ([6]). Η ΕΟΚΕ προτρέπει όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αναγνωρίσουν δεόντως τον ρόλο των ανανεώσιμων υλικών, συμπεριλαμβανομένου του ξύλου, στην προώθηση της βιωσιμότητας, την προαγωγή της κυκλικής οικονομίας και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας.

4.6. Προκειμένου να ενισχυθεί η σημασία του ξύλου που προέρχεται από βιώσιμες πηγές στον κατασκευαστικό κλάδο, είναι ζωτικής σημασίας να υπογραμμιστεί η απαίτηση για βιώσιμη διαχείριση των δασών ως θεμελιώδους πόρου. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη στήριξη των ιδιοκτητών δασών με τη μορφή χρηματοδοτικής συνδρομής, προγραμμάτων κατάρτισης, εργαστηρίων και σεμιναρίων για τον εφοδιασμό των ιδιοκτητών δασών με τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για την αποτελεσματική και βιώσιμη διαχείριση των δασών τους, ζητεί πρωτοβουλίες για την ενίσχυση των διοικητικών και οργανωτικών τους δεξιοτήτων, κίνητρα όπως φορολογικές ελαφρύνσεις ή οικονομικά οφέλη για την υιοθέτηση και διατήρηση πρακτικών βιώσιμης διαχείρισης των δασών, στοχευμένα προγράμματα για τη στήριξη των νεαρής ηλικίας και των νέων ιδιοκτητών δασών κ.λπ. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη αναφέρει ότι

([6]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) με θέμα «Κατασκευές από ξύλο για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στον κατασκευαστικό τομέα» (ΕΕ C 184 της 25.5.2023, σ. 18).

«οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να διαδραματίσουν απτό ρόλο στην παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της μείωσης αποψίλωσης των δασών» και ότι «η ΕΟΚΕ και η ΕτΠ θα πρέπει να γίνουν μέλη της πολυσυμμετοχικής πλατφόρμας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» ([7]).

4.7. Οι ευκαιρίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και συνεχούς αναβάθμισης των δεξιοτήτων πρέπει να καταστούν πιο προσβάσιμες και αποτελεσματικές για τους πολίτες της ΕΕ που ενδιαφέρονται να εργαστούν στη βιομηχανία ξύλου. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν χρηματοδότηση και κίνητρα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ώστε να αναπτύξουν και να προσφέρουν προγράμματα εστιασμένα στη βιομηχανία ξύλου, ενθαρρύνοντας τους σπουδαστές να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στον τομέα της ξυλείας. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να αναπτυχθούν εταιρικές σχέσεις με σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, ώστε να ενσωματωθούν στα προγράμματα σπουδών τους μαθήματα σχετικά με τη βιομηχανία ξύλου. Επιπλέον, η συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών του κλάδου, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των κυβερνητικών φορέων είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή αυτών των στρατηγικών και την οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής βιομηχανίας ξύλου στην ΕΕ.

4.8. Όσον αφορά το υφιστάμενο εργατικό δυναμικό στον τομέα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να προσφερθούν προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων, μέσω της ΑΕΕΚ και της ΣΕΕΚ, ώστε να βοηθηθεί η προσαρμογή του στις νέες τεχνολογίες και στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις. Επιπλέον, απαιτείται στενή συνεργασία με τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας ξύλου και τις ενώσεις των κοινωνικών εταίρων για τον σχεδιασμό προγραμμάτων κατάρτισης που να ευθυγραμμίζονται με τις εξελισσόμενες ανάγκες της βιομηχανίας.

4.9. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον ρόλο του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων για τη δημιουργία ενός δίκαιου, πρόσφορου και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλοντος εντός της βιομηχανίας ξύλου της ΕΕ, το οποίο θα προάγει την ευημερία και την αξιοπρέπεια όλων των εργαζομένων. Δεδομένου ότι οι συνθήκες εργασίας στους τομείς της επεξεργασίας ξύλου θεωρούνται συχνά επικίνδυνες, η απόδοση προτεραιότητας στις γενικές συνθήκες εργασίας, στην ασφάλεια και την υγεία στην εργασία καθίσταται ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της ελκυστικότητας του τομέα. Επιπλέον, η προώθηση της συμμετοχής και των σαφώς καθορισμένων επαγγελματικών σταδιοδρομιών καθίσταται ολοένα και πιο σημαντική ώστε να ενισχυθεί η ελκυστικότητα ενός τομέα ή χώρου εργασίας. Ειδικότερα, είναι υψίστης σημασίας να θεσπιστούν μηχανισμοί για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής διενέργειας ελέγχων και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, τα δικαιώματα των εργαζομένων και τους δείκτες κοινωνικής ένταξης.

4.10. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την αυξανόμενη έμφαση που δίνεται στην κυκλική οικονομία και την ανάγκη μείωσης των αποβλήτων στον τομέα. Η βιομηχανία ξύλου πρέπει να βρει τρόπους για την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων και την προώθηση της ανακύκλωσης, της επαναχρησιμοποίησης και της αναπροσαρμογής της χρήσης των προϊόντων ξύλου, ώστε να ευθυγραμμιστεί με τους στόχους βιωσιμότητας, να παρατείνει τον κύκλο ζωής των υλικών από ξύλο και να τηρήσει την αρχή της «αλυσιδωτής χρήσης» για την αποδοτική χρήση των πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, μια άρτια αντίληψη όσον αφορά τη συντήρηση διαδραματίζει καίριο ρόλο και θα πρέπει να εφαρμοστεί από την αρχή της φάσης σχεδιασμού.

4.11. Προκειμένου να προωθηθούν βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα στη βιομηχανία ξύλου, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα πρωτογενών πρώτων υλών και να αναπτυχθεί μια αγορά δευτερογενών πρώτων υλών που να λειτουργεί εύρυθμα, η οποία θα περιλαμβάνει υλικά που ανακτώνται από απόβλητα αλλά απαιτούν ανακύκλωση. Η ΕΟΚΕ ζητεί την επιβολή της νομοθεσίας σε όλα τα επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού (διαλογή, συλλογή και ανακύκλωση), με παράλληλη αντιμετώπιση τεχνικών εμποδίων και προτύπων που εμποδίζουν την πλήρη ανακύκλωση των αποβλήτων ξύλου. Η νομοθεσία της ΕΕ που εστιάζει στη βιομηχανία ξύλου θα πρέπει να προωθήσει μέτρα με στόχο την επίτευξη μιας πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς της ΕΕ για τα προϊόντα ξύλου, συμπεριλαμβανομένου του χαρτιού και του χαρτονιού, με την υποστήριξη αποτελεσματικών και αποδοτικών συστημάτων συλλογής και διαλογής ενόψει ανακύκλωσης σε ευρεία κλίμακα. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητεί να αναληφθεί δράση για την επιβολή απαγόρευσης της διάθεσης ξύλου σε χώρους υγειονομικής ταφής σε όλα τα κράτη μέλη.

4.12. Η ευρωπαϊκή βιομηχανία πρέπει να επικεντρωθεί στα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα και να υποστηριχθεί ούτως ώστε να μπορεί να υπερισχύσει σε μια πολύ ανταγωνιστική διεθνή αγορά, ιδίως δεδομένου ότι το κόστος για τα υλικά, την ενέργεια και το εργατικό δυναμικό είναι σημαντικά υψηλότερο σε σύγκριση με πολλούς διεθνείς ανταγωνιστές. Ως εκ τούτου, πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την προώθηση και τη διασφάλιση της πρόσβασης στην αγορά για τα προϊόντα ξύλου της ΕΕ στις διεθνείς αγορές, καθώς και να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

([7]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ελαχιστοποίηση του κινδύνου αποψίλωσης και υποβάθμισης των δασών που συνδέεται με προϊόντα που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ» (ΕΕ C 275 της 18.7.2022, σ. 88).

4.13. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη συνεπή εφαρμογή του κανονισμού για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα μέσω της καθιέρωσης των βιώσιμων προϊόντων ως προτύπου και της διασφάλισης ισότιμου ανταγωνισμού με τα εισαγόμενα αγαθά. Επιπλέον, οι σχετικοί κοινωνικοί εταίροι από τον τομέα της ξυλείας της ΕΕ θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά, μέσω του φόρουμ διαβούλευσης για τον οικολογικό σχεδιασμό, στις συζητήσεις για την έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

Βρυξέλλες, 14 Φεβρουαρίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Oliver RÖPKE